

Smukova ženitev. Humoristična povest iz narodnega življenja. — V. Golida. Povest po resnični dogodbi. — VI. Kozlôvska sôdôba v Višnji Gori. Lepa povest iz stare zgodovine. — 4. zvezek: I. Tihotapec. Povest iz domačega življenja kranjskih Slovencev. — II. Grad Rojinje. Povest za slovensko ljudstvo. — III. Klošterski žolnir. Izvirna povest iz 18. stoletja. — IV. Dva brata. Resnična povest. — 5. zvezek: I. Hči mestnega sodnika. Izvirna zgodovinska povest iz 15. stoletja. — II. Nemški válpet. Povest. — III. Sin kmetskega cesarja. Povest iz 16. stoletja. — IV. Lipe. Povest. — V. Pipa tobaka. Povest. — VI. V vojni krajini. Povest. — 6. zvezek: I. Sosedov sin. — II. Moč in pravica. — III. Telečja pečenka. Obraz iz našega mestnega življenja. — IV. Bojim se te. Zgodovinska povest. — V. Ponarejeni bankovci. Povest iz domačega življenja. — VI. Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ker je krompir kradel. — VII. Črta iz življenja političnega agitatorja. — 7. zvezek: I. Lepa Vida. Roman. — II. Ivan Erazem Tattenbah. Izviren historičen roman iz sedemnajstega veka slovenske zgodovine. — 8. zvezek: I. Čvet in sad. Izviren roman. II. Bela ruta, bel denar. Povest. — Iz tega pregleda je čitatelj razvidel, da se je tudi gledé vsebine premenil prvotni načrt.

Večina Jurčičevih spisov je Slovincem toliko znana, da ni potreba podajati o njih tukaj kritike. Pisava Jurčičeva je v tej izdaji tako popravljena, da ustreza sedanjim zahtevam. A nekaj treba pripomniti.

Ne vém, je-li kje kak pisan ali nepisan zakon, da se morajo v »zbr. spisih« izdati prav vsi spisi pokojnega pisatelja, ne vém, ali je to nameraval omenjeni »odbor«, ali ne. Rekel bi, da ne. Kdo more najti vse spiske pisatelja, ki je bil urednik velikemu listu, kdo bi hotel vse mrvice pobirati! Sodim pa, da se ne skaže pokojniku nikaka usluga, ako se povzemó v zbrane spise tudi taki spisi, katerih bi pisatelj v poznejših letih ne odobral. In tako sodim, da bi pokojni Jurčič ne odobral izdajateljevega, recimo raje, urednikovega ukrepa, vsled katerega je v »zbrane spise« prišel tudi spisek: »Bela ruta, bel denar.« Ali ima kaj estetične vrednosti? Ali je pisava vzorna? Ali sta vredna junak in junakinja našega občudovanja? Tudi povest mora biti resnični primerna: to sklepanje dogodkov in značajev, katere nahajamo tu, naravnost — ni pesniško. Ta spis že sam po sebi dovolj kaže (ako bi se tudi ne ozirali na leto njegovega rojstva 1874), da ga je narekovalo kaj drugega nego pesniška navdušenost. In sedaj ga čitateljem ponujati — je-li to usluga pokojniku? Rečem lahko, da hode boljši del čitateljev, ki je doslej kot vzornika cenil Jurčiča, premenil svojo sôdôbo. Ali naj rečem s pripovedovalcem: »Od vóla se ne smé več zahtevati, nego govedine, od svetá ne več, nego dati more; prijatelj, bodiva filozofa . . .!«? Ali naj naredimo že dijake za take »filozofe«?

Toliko je tudi dosti umljivo pojasnil zadnji zvezek, da vzgojitelji in duhovniki pazimo, na kaj se naročamo in kaj priporočamo,

„Svoji k svojim.“ Veseloigra v enem dejanji. Spisal dr. J. Vošnjak. V Ljubljani. Tisk in za-

ložba »Narodne Tiskarne«. V mali osmerki 32 str. Cena 30 kr. — Igrica je priprosta, na lahno zapletena, da se kaj lahko, a prijetno razvozla. Igrala se je v »Čitalnici ljubljanski« o priliki odkritja Vodnikovega spomenika.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše —è—.)

Knjige „Matice hrvatske“ za leto 1888.

Dalje časa že se je oziral marsikateri rodoljub na »Matico hrvatsko« in se veselil knjig, katere mu je letos obetala. Govorilo se je, da izidejo koncem maja, vendar so se malo zakasnile, kar pa ni čudno. Pred nekoliko dnevi je prejel vsak naročnik za jako malo svotico treh goldinarjev devet raznovrstnih, izvirnih knjig, a oni, kateri pridene še dva gld., dobi po vrhu še dve knjigi, kateri sta izšli v posebni knjižnici. Zunanost knjig, za kar čast »dionički tiskarni«, taka je, da tudi lahko tekmuje z najlepšimi izdajami drugih, večjih, tudi neslovanskih narodov. Vsebina strinja v sebi raznovrstnost in dovršenost. Vsak stan, vsaka starost dobi v »Matici« sebi primerno knjigo. Dijak se bode navduševal z »Iskricami« Nikole Tommasea; rodoljub bode prebiral kneza Nikola Zrinjskega, prebiral bode životopisa dveh hrv. junakov, borcev »za krst častni i slobodu zlatnu«: Marka Mesića in Luke Imbrišinovića; zgodovinar bode vzel v roko zgodovino rimskih cesarjev, in zgodovino Herodotovo; zemljepisec se bode zabaval s Hoičevimi »Slikami iz občega zemljopisa«, trgovec in obrtnik s »knjižnico za hrv. trgovca«, kdor se peča s slovom — Brozove »Črtice iz hrv. književnosti«, a kogar veselí zabava, najde v »Zabavni knjižnici« obilo zabave. »Matici« moramo priznavati posebno to, da se izdajajo knjige, katere ne zanimajo samo enega, ali pa eden stan, marveč vse so tako pisane, da jih vsakdo lahko čita. Vse so tako prijetno pisane, da se ne bode nihče z njimi dolgočasil; niso pisane suhoparno, učnjaško, nego priprosto, zabavno in lahko umljivo. In to je, ménim, tudi nekaj. »Matica« je središče hrv. slovstva; kar je boljih del, izidejo v »Matici«, izvzemši sevéda strogo znanstvene spise, katere izdaja »Akademija«. V »Matici« se res goji pravo leposlovje, ker tu izhajajo zabavne knjige pristojno pisane, ne pa tako gnjusno in umazano, kakor so pisane nekatere knjige, katere so zagledale beli svet izven »Matice«. Hrvatje so v tem oziru že daleč zabredli; daj Bog, da ostane »Matica« vedno pri istih načelih, za kar hvala največ njenemu zaslužnemu, sedaj žali Bog že pokojnemu predsedniku Ivanu Kuljeviću in pa neutrudljivemu tajniku Ivanu Kostrenčiću. Vendar dosti o tem, oglejmo si raje na kratko posamezne letošnje Maticine knjige.

Naj začnem s »Zabavno knjižnico«. Čez dolgo časa, skoraj čez trideset let, oglasil se je v »Matici« zopet hrv.-srbski književni veterani Matija Ban, ter poslal hrvatskemu narodu knjigo, v kateri se opisuje junak — ponos hrvatskega naroda in celega krščanstva. Knjiga slôve: „**Knez Nikola Zrinjski**“. Junačka drama u pet činova. — (Zab. knjiž. štev. 105—106). — 8°, str. 142. Cena 50 kr. — Ne bodem opisoval vsebine, saj

je vsakemu dobro znana; dosti je, da povém o knjižici le nekoliko stvari, katere je že sam pisatelj v »pogovoru« omenil. Mnogo pisatelj je že obdelovalo ta predmet, a najbolj znan je »Zriny« Nemca Körnerja, kateri je porabil ljubezen za steber, na kateri je naslonil svojo tragedijo. Res je, pravi Ban, ljubezen najvažnejša in najstrašnejša človeška strast in pisatelju dobro služi, vendar se ne smé pretiravati; a baš Körnerjeva tragedija je taka: izvedena je v nemškem sentimentalnem duhu, kateri nikakor ne pristoji onim slavnim hrv. junakom, kateri so branili Siget. In srečno, prav srečno je izbral pisatelj drugo ljubezen, katero opisuje večkrat prekrasna narodna pesem, ljubezen med sestro in bratom, katera se je izvestno v onem bojevitnem času često pokazala in nadkriljevala tudi spolno ljubezen. Tako ljubi tudi Ljeposava svojega brata Vojslava, ona bi vse raje izgubila, kakor pa milega brata; saj tako lepo in naravno toži za izgubljenim bratom:

»Što ja prije ne izgubih oči?
Tek počeo a već i dočeo,
Tek razvijem, a pokošen cv'jetak!
Otpalo mi moje desno krilo,
Ispalo mi srce iz njedara.«

Ali pa drugje:

»Oče sladki, koliko god blaga
Za mene si spremio sve podaj,
Sve za njegov odkup . . .«

Zaradi brata odide v turški tabor, v največjih nevarnostih ne izgublja duha in srečno reši brata. — Kdor pozna hrv. narod, pritrdil bode, da so še take žene med hrvatskim narodom, dasi je oni junaški duh, kateri je vladal za turških bojev, pač oslabil. Junaška hči ima pa tudi junaškega očeta, vojvodo Sečujca, kateri sam bolan, druge navdušuje za boj in vzbuja za hrabrost, a ker ne more zaradi bolezni z Zrinskim skupaj umreti v junaškem boju, odloči se za ne manj junaško smrt. Odgovorivši namreč Ferhard-paši, kateri veselo kliče: »Naš je Siget!« — »Srečno bilo, eto vam ga Turci!« — zapali smodnik in vzleti z materjo in z veliko množico Turkov in s trdnjavo v zrak.

Zrinski sam, hrvatski Leonida, načrtan je tudi mnogo bolj nego v Körnerju. Tudi on ima srcé, gorko čuti izgubo svojega najstarejšega sina, ali vedno ostane junak, kateremu je najprej za osodo celega mesta, potem še-le za osodo njegove rodovine, in samo takega si moremo Zrinskega misliti.

Se nekaj! Tudi Turki so izvrstno narisani. Posebno marljivo sta načrtana dva značaja, slavni sultan Sulejman in bosenski poturčenec Osman paša. Sulejman, pravi Turek je sicer strog, neomejen vladar, kateri ima včasih svoje muhe in je tudi okrut, vendar je tudi junak, kateri zna ceniti krepkost in pa hrabrost. Jako prikupljiv je tudi drugi: Osman paša, v katerem se pretaka ista kri, kakor v Zrinskem in drugih junakih, le vera jih loči. In prav je, da je pisec tudi Turke dobro orisal, saj so bili takrat tudi

oni junaki, a to le še povišuje slavo Zrinskega in pa njegove čete, saj se ni boril s kukavicami, nego z izbornimi junaki.

Dosti o tem. Kratko, Banov Zrinski je delo v vsakem pogledu izvirno, kakoršno že dolgo nij zagledalo belega dne v hrvatskem slovstvu. Posebno te pa razveseljuje krasen jezik in pa dovršena pesniška mera (trohajski deseterec).

Nov pisatelj — ne sicer nov na hrvatskem književnem polju, ker se je že dostikrat oglašil v »Viencu« in v drugih hrvatskih časopisih, nego med Matičinimi pisatelji — Vjenceslav Novak, podal nam je pripovedko: »**Pavao Šegota**«. — (Zab. knjiž. 107—109.) — 8^a str. 203. Cena 75 kr. Pavel Šegota, porojen v priprosti kolibici pod Velebitom, ne daleč od obale sinjega morja, dovrši gimnazijske nauke v Senju z izvrstnim uspehom. Saj veste, da je največja želja priproste, dobre matere, da vidi svoje dete kot odraslega Bogu posvečenega mladeniča darovati Bogu nekrvavo daritev. To je tudi želela Pavlova mati in Pavel sam ni sanjal, da bode kdaj kaj družega, kakor svečenik, saj takó bode mogel največ koristiti svojemu siromašnemu narodu. Prišlo je pa drugače. Kar je bil Pavel v Senju, stanoval je pri dobri vdovi, katera je imela še boljšo hčerko Evico. In kar nenadoma obudila se je v mladih srcih Pavla in Evice ljubezen. Materi je bilo težko, težko, ko ji je Pavel povedal, da ne pojde v semenišče, vendar dopustila mu je dobra ženica, da se posveti drugemu stanu. A tudi dobri župnik — njegov skrbnik mu ni branil. In odšel je Pavel po dovršenih študijah v zlato Prago, poln idealov, poln upanja v boljšo bodočnost. Ali v Pragi zabredel je počasi v zla društva, veroval malovredni ženski, zagazil vedno bolj v blato, iz katerega se ni mogel več izkupati, čeravno so ga še vedno svarili nekateri dobri prijatelji in pa poštenjak župnik. Ali tudi župnik je umrl (mati umrla je že dolgo preje), in Pavel je živel vedno bolj razuzdano, zapravljal je ves svoj imetek (mati je bila dobila po bogatem strijcu iz dalnje Amerike več tisoč), a ne samo svoj, nego tudi svojih dobrih sestic, slepe Jelice in pa pridne Dorice. Izgubil je imetek, izgubil celó vero v Boga, v svoje vzore in boljšo bodočnost. Naposled se je ves raztrgan v svojo domačijo vrnil, videl tam še edenkrat svojo nekdanjo Evico in se končal v morju.

Žalostna povest, vendar velikokrat resnična. Kolikokrat se slično izgubé dobri dijaki v velikih mestih, a temu so krivé največ slabe tovarišije. Ta knjižica došla bode dobro marsikateremu mladeniču v opomin. Pisava je lepa, sevéda ni brez nedostatkov, vendar glavno, pisana je pristojno. A odobravati ne moremo, da naš pisatelj, kakor i drugi, včasih slabe stvari, slaba dejanja tako mično popisujejo, kakor bi bilo dobra. Tako se nam n. pr. popisovanje samoumora ne zdí resnično. Samomorilcu pač težko blaži »sveti mir grudi« (prsa). A poleg dobrega namena in splošnega duha pisateljevega se nekako izgubé posamezni nedostatkí.



sarske službice, postal je laški vohun in izdajalec domovine v vojski med Avstriji in Lahi. 1. 1866 in kot tak zgrabljen je s svojim zapeljivcem in sokrivnikom vred prejel zaslužen plačilo — smrt s svincem. Njegov oče pa je znorel. — Čudno, a vendar mogoče! Ker je malih dogodkov dovolj v povesti, ker so pogovori živahni in pisava krepka, ker nam kaže povest pekočo rano na telesu slovenstva, zato smemo obetati knjižici uspeha in mnogo čitateljev. Po češkem izvirniku je kaj dobro prirejena za naše razmere. Le slovenski stavek je tu pa tam neokreten.

„Doma in na tujem.“ Povest iz preteklega stoletja. Spisal * * *. V Ljubljani. 1889. Str. 58. Cena 20 kr. — Tudi ta povest je polna dogodkov, tu pa tam se morebiti še prehitro in nepričakovano kaj zgodi, a naposled se vendar vse srečno izide Ivan, sin bogatega Planinška, in Sebenikov Ciril morata konec preteklega stoletja v vojsko na Laško proti zmagovitim Francozom. Zlasti Ivan gre težko, ker pusti doma ljubljeno, a od očeta ne še sprejeto nevesto — Anico. Razne nesreče prebijeta na Laškem in v Švici. A v Švici reši Ivana vrli Gireaud, s katerim se vrneta v domači kraj Ivanov — Kamnik. Ciril je bil pa stopil pri bogatem kupcu v službo, ki je bil z njim zelo zadovoljen. Doma je dobil Ivan nevesto Anico za ženo, Ciril pa na tujem hčer svojega gospodarja in ž njo vso njegovo trgovino. — Povest je, kakor sem rekel, z dogodki naltlačena, tu pa tam ni prave motivacije, a podaja dokaj lepih prizorov. Pisana je le za odrasle.

„Kara Petrovič, osvoboditelj Srbije.“ Zgodovinska povest. Iz nemškega preložil Ivan Urbanec †. V Ljubljani. 1889. Str. 68. Cena 20 kr. — Zanimiva zgodovina »Crnega Jurija« je tu v obliki povesti popisana — sicer zanimivo, a vendar dokaj v tujem duhu ali po nenavadnem načinu. Čita se prijetno, tu pa tam je pisava nekoliko trda, govor diši včasih malo po nemščini, slovnica dokaj pravilna, a ne brez izjem. — Ob koncu je kratek obris srbske ustaje in najnovejše srbske zgodovine. Tako more čitatelj primerjati povest z istinitimi dogodjaji.

Koncem petero navedenih malih knjig dostavljam rad, da so v nravnem oziru neizpodtikljive ter so razun »Doma in na tujem« tudi za mlajše čitatelje primerne.

Gospodu založniku, ki za našo književnost res rad kaj stori, priporočamo dobrohotno, naj tako vpliva na svoje pisatelje, da bodo podajali Slovencem ali proizvode, ali pa take prevode, kateri imajo res kaj pomena v slovstvu. Ako smo obsojeni, da imamo malo slovstva, imejmo pa dobro!

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Piše —è.)

(Dalje.)

Knjige „Matice hrvatske“ za leto 1889.

Znani pripovedovalec Jos. Eug. Tomić je zopet napisal novo pripovedko: „Emin-Agina Ljuba“. (Zab. knjiž. štev. 110—111). 8°. Str. 196. Cena 50 kr. — Povest je zgodovinska, dejanje se vrši v l. 1716 (po Varadinski bitki) na hrv.

bosenski meji, doli v Slavoniji. Junakinja povesti je Anica, hči vojvode Caldara, zares nenavadno dekletce, katero ima svoje posebnosti. Nekoč se vozi jutraj po Savi, kjer jo ulovi nekoliko bosenskih hajdukov, hlapcev Emin-age, kapetana vakufskega, kateri jo osvobodi surovih hlapcev in pusti domov. Dekletcu se je pa tedaj mili obraz mladega Turka takó v dušo vtisnil, da ga ni moglo več pozabiti. Zaprošil jo je že Ivo Miljevič, barjaktar, kateri je stanoval pri njenem očetu, svojem kumu, naj mu dá svoje srce in svojo roko. A dala mu je le malo nade. Neki dan udarijo naši v Bosno; Turki jih sicer zapodé nazaj, vendar rani in ujame junaški Ivo Miljevič njih glavnega junaka Emin-ago. Ranjen leži Emin-aga nekoliko časa v hiši Aničinega očeta, ona mu pa streže najskrbnejše, kakor bratu, a pri tem — sevéda — se ljubezen med njima še bolj utrdi. Brat in pa žena Emin-agina prideta čez nekoliko časa po ranjenca, da ga odkupita, vendar Ivo Miljevič jima ga prepusti prostovoljno in brez odkupnine. Ali Anica in pa Emin-aga sta se dogovorila, da se snideta pozneje na drugi strani Save. To tudi storita. Vendar že prvokrat ja zasledi Ivo Miljevič, tedaj že Aničin zaročnik. Anica pobegne od straha in od sramote pred svojim zaročnikom z Emin-ago in postane njegova žena. Toda Emin-aga — Turek — ima že drugo, pravo ženo Fatimo. Tej je pa takó zamrzelo ravnanje njenega toliko ljubljenega moža, da se je ločila od Emin-age, preoblekla se za svojega brata in pozvala Emin-ago na »mejdan junaški« (dvoboj). Emin-aga zadene v dvoboju svojo bivšo ženo, ker ta iz osvete še kroglje ni dejala v svojo puško, a ko spozna svoje grdo delo, postane zlovoljen, tih in zamrzl tudi na Anico — Ajko —, katera se zaradi tega sama konča v Vrhasu.

Dosti nenavadna povest! Pripovedovanje je jako zanimivo, posebno je pa dobro očrtana Anica in pa borba med dobrim in zlom v njeni duši. Pisana je pa povest največ za bosenske Hrvate mahomedance, da se tudi njim omili hrv. knjiga. Tomić se jim je že poprej prikupil s svojim »Zmajem iz Bosne«, a zdaj jim je pa zopet podal pripovedko iz njihovega življenja.¹⁾

Ksaver Šandor Gjalski je obdaril Hrvate zopet z novo zbirko manjših povestij, katero je krstil z imenom: „Biedne priče.“ (Zab. knjiž. štev. 112—114.) 8°. Str. 143. Cena 75 kr. — Ne bodem govoril o izvenrednem talentu Gjalskega, kateremu se tudi tuji narodi čudijo, le to naj povém, da so te pripovedke zopet nov dokaz njegovega talenta, a odlikujejo se takó sè svojo lepoto, da jih uvrstimo lahko med najboljša njegova dela. Vseh skupaj je sedem, nekatere izmed njih so že tiskane, druge so pa nove. Naslov jim je »Biedne priče«, ker opisujejo ljudi, kateri so, ne po svoji krivnji, skoraj celo svoje

¹⁾ Prav iz tega se umeva in tudi deloma opravičuje, da je gibanje strastij jako živo, za naše čustvo morebiti preveč živo narisano. Za vsa dejanja je en glavni motiv: strast. »Strast je strast. I najjači i najhladnji ni je, kadar da joj odoli, kad bi trebalo.« (Str. 151.) Vemo, da je to le v nekem zmislju res. Sploh se pa vidi v celi povesti tudi nravni moment in namen, namreč, da bi se jasno videle grozne posledice strastij. Kdor se njim prepusča, tega gotovo pogube in še druge ž njim. Uredn.

življenje nesrečno živeli in umrli. Nekoliko njih je tudi političnega značaja, v katerih šiba pisatelj nesrečne hrvatske politične razmere. Marsikak čitatelj, prebirajoč te pripovedke, misli si bode, da pisatelj preveč črno gleda in riše; vendar ni takó: najdeš res, posebno doli na Hrvatskem dokaj ljudij, kateri zaradi svojega značaja, ali pa zaradi kakega drugega odnošaja trpé celo svoje življenje; baš nekoliko takih je opisalo večje peró pisateljevo. Dušo ti pretresajo take slike! Pripovedke so pa tudi pisane takó lepó in idealno, da skoraj ne véš, katera izmed njih je lepša. O namenu in o duhu teh črtic piše gospod pisatelj v predgovoru: »Biedne su i nevoljne (namreč te priče). Ne pričaju o velikim i sijajnim ljudima, spominju tek pogažene i poništene sirotane. I ja ne znam, da li estetika u dalekoj svojoj mudrosti dozvoljava, da se novela bavi tiem kukavnim otrcanim svetom, al' jedno znam: — Često me je naime u sjećanju na moje biednike i na biednike svega svijeta zateklo večernje zvono iz božije crkve. Svaki put mi je onda bilo, kô da slušam neke titraje vječne sveobće ljubavi i kao da ćutim blizinu Onoga, koji je pastorčad zemaljske sudbe iz nadčovječna smilovanja znao utješiti svojom divnom izrekom: „Blaženi oni, koji su ovdje progonjeni . . .“ I moga očaja nestane: u srce bi mi uljezla silna daleka sućut za svu biedu i po Njegovu primjeru ja osjećah pravo duboko smilovanje sa celom nedoglednom množinom, koja se broji k plienu nesreće. A u taki trenutak iz svega osjećah, kako mi ovo smilovanje — ova sućut dušu uzdiže!

Ako tek jednoga čitaoca nadjem, koji će u sledu ovieh priča slično osjetiti, onda niesam uzalud pisao.«

Nekakšen most od zabavnih do poučnih knjig, katere je letos izdala »Matica hrvatska«, so: Nikola Tommaseove: »Iskrice.« Četvrto izdanje. Uvod napisao Ivan Milčetić. — 12^o. Str. LXXVIII + 80. Cena 80 kr. — Krasno izdanje te knjižice te mora iznenaditi, kaj pa še le njena vsebina! Knjižica ima životopis in pa oceno Tommaseovih del, takih ocen je malo v hrvatskem slovstvu, a napisal jo je prav nepriistransko prof. I. Milčetić. Popreje nego o samih iskricah kaj izpregovorim, ménim, da bode umestno, da kratko napomenem tudi životopis Tommaseov. Nikola Tommaseo (Tomazić?) se je porodil v dalmatinskem mestu Šibeniku od dosti siromašnih roditeljev dné 9. listopada l. 1802. Prve nauke je dovršil v spletskem semenišču, od tukaj je pa odšel v Padovo, kjer je leta 1822. postal doktor prava. Potem je bival po raznih italijanskih mestih, med drugimi tudi v Benetkah, kjer je bil l. 1848 pri ustaji člen tedanje vlade in pa minister bogočastja in pa pouka, a od leta 1859 pa do svoje smrti l. maja leta 1874 je živel vedno v Florenciji. Tommaseo je bil izvenredno darovit in ploden pisatelj in je napisal več del, katera bodo imela vedno svojo in to veliko vrednost (n. pr. Dizionario Estetico itd.), dasi tudi je bil skoraj polovico svojega življenja malo ne popolnoma slep.

On je bil blag in plemenit značaj in večna škoda za Slovane, da je takó malo pisal v

hrvatskem jeziku. Sevéda so ga nekateri zaradi tega obsojevali, a on siromak tudi ni bil vsemu temu kriv, ker je živel v takih okoliščinah. Skoraj vse svoje življenje sprovedel je daleč od svoje domovine, ni imel človeka, s katerim bi se mogel v svojem jeziku kaj porazgovoriti, a dela svoja je moral zaradi sleposti drugim narekovati. Ali ni pozabil tudi svoje prave domovine, ljubil jo je in prisrčno ljubil vse svoje življenje, a če je katerikrat kaj pisal, kar je bilo morda v škodo Hrvatom, ni storil tega sè slabim namenom, ampak ker ni vedel. Ali on je tudi dokazal, da je ljubil svoj narod, ker mu je podaril prelep dar, zlato knjižico, katera slóve: »Iskrice«, katere je napisal že leta 1841, in katere so zagledale beli svet prvokrat v Zagrebu leta 1844. »Iskrice« so res iskricice plemenitosti in ljubezni, katere se ti porajajo v srcu, ko čitaš Tommaseove »Iskrice«; to so aforizmi — kratki izreki, kakoršnih bi zamán iskal v hrvatski književnosti. »Iskrice« — kakor pravi profesor Milčetić — »obilujejo lepimi sentencijami in modrimi izreki, a v njih veje duh moralno-krščanski, človekoljubni in rodoljubni. One nas spominjajo po svojem slogu na sv. pismo, katero je pisatelj globoko proučil.«

»Iskrice« je vseh skupaj 33, v vsaki je glavna misel, katera se potem završuje s kakim modrim izrekom ali kako gnomu, vsaka pokazuje svetlobo in temo, a ob koncu ima nauk. Jezik v »Iskricah« ni baš najboljši, ker je bil Tommaseo tako daleč od svoje domovine, vendar se dosti prijetno bere. Hrvati so pač lahko hvaležni svoji »Matici«, ker jim je podala v prekrasni izdaji še bolj krasno delce velikana, kateri se je proslavil v tujini, a vendar ni nikdar svojega naroda povse pozabil: zapustil mu je sicer malo knjižico, vendar knjižico, v kateri je nabran na srebrni niti biser pri biseru, iz katere se utrinja iskrica za iskrico. Za vzgled náte »Iskricice« XXII.: »Jezik je duh čovjeka, duh naroda. Gdje je jezik smiješan, ondje su smiješate i duše; gdje dva jezika gospode, ondje jednoduše ne može da bude. Ovo dvojstvo pokazuje dva različita naroda, strana jedan drugome; pokazuje stari rat oli novi, sakriveni oli vidivi. Ne može kapa ni da trpi, ni da zbaci klobuk; ne zna zapovijedati jošter ni slušati. Gdje jedinosti nije, nije ni kreposti. Tko ne zna da ljubi, ne zna ni da iskrenu istinu reče. Među našim žalostima ima jošter nešto dobra, ima dike i razuma i ljubavi; kao u golim planinama medju stijenama otvori se na jedan put nenadana dolinica zelena, gdje vjetar ne šteti i sunce ne gori. Ali mnogo ima drače, koja razdire noge i ruke; suha nam je zemlja, vjetar svuda duše, stabla izguli, cvijeće iščupa.

Nijesmo mi, vrsta učenih, s narodom svojim niti dobro sastavljeni, niti dobro razlučeni; s njime se miješamo, ne da mu dađemo štogod od svojeg plemstva, ili da mu štogod od njegove prostote ukrademo. Mi se s narodom miješamo, da budemo i mi i on tužniji i gori. Nije ovi duh duh milostive ljubavi, koji nas k njemu priteže, nego živinska želja nemila; kao kužnik, koji traži, koga će otrovati.

Koji će, Bože, biti svršetak tolikih grijeha brez slatkosti, tolikih tuga brez hvale? Koja

če biti u budućnosti sudbina naša? Koja će krv predobiti, latinska oli slavenska? Oli druge još narode čekaš u udaljenim vjekovima. Dalmacijo moja! Malena si medju jugoslavenskim sestrama svojim; ali neki mi glas svedjer govori, da ti ne ćeš biti manja ni ružnija, nego da će se pjesme tvoje na daleko čuti i upokojit će u grobu sinove tvoje, koji su umrli ufajući se u tebe, i plačujući ne svoje nesreće, nego bratinske.»

Že pred dvema letoma so vzbudile občno pozornost dr. I. Brozove: **„Crtice iz hrvatske književnosti“**, katerih prvi zvezek ali uvod nam je tedaj »Matica« podala. Zdaj je izšel drugi zvezek tega dela, (8°. Str. 196. Cena 1 gld. 20 kr.) v katerem se nahajajo spisi o cerkveni književnosti. Pisatelj je porazdelil knjigo v tri dele: v prvem nam pripoveduje o prvih prosvetiteljih slovanskih, o Cirilu in Metodu, v drugem o glagoljski, a v tretjem o bogomilski književnosti. Ta zvezek bi morda le malokoga zanimal, da ga ni spisal spretno pero Brozovo; čitajoč ta zvezek skoro ne opaziš, da imaš pred seboj strogo znanstveno knjigo; vsebina je jako ugodno razdeljena in povsod navedenih tudi nekaj primerov, posebno je pa zanimiv zadnji del: o bogomilih, o njihovi veri in književnosti in pa nekoliko primerov iz lažnih ali apokrifnih knjig (življenje Asenete, žene egiptovskega Jožefa, prepiranje Jezusovo s hudičem in pa preblazena Devica Marija v peklu, kar pripoveduje tudi hrv.-srb. nar. pesem). Celo delo o hrvatski književnosti hode zelo zanimivo in pa dragoceno, da bi ga le večji in marljivi pisatelj dovršil, a »Matica« zopet skoraj svoje čitatelje s tretjim zvezkom razveselila.

Ni dolgo od tega, kar so Hrvatje praznovali dvestoletnico osvobojenja kršne Like in ravne Slavonije od vlasti divjih Turkov. Tudi »Matica hrvatska« je hotela, da to slovesnost povzdigne, a povzdignila jo je, ko je izdala knjigo Radoslava Lopašića: **„Dva hrvatska junaka Marko Mešić i Luka Ibršimović“**. (Sedem slik.) 8°. Str. 167. Cena 80 kr. — Po bitki pri Dunaju

l. 1683 so izgubljivali Turki eno pokrajino za drugo, in tako so tudi Hrvatje zapodili Turke; a v tem junaškem boju vodila in navduševala sta jih največ junaka Marko Mešić in Luka Ibršimović. Pop Marko Mešić se je rodil okoli l. 1640 v Brinju in postal, naobrazivši se po raznih mestih, duhovnik, a zaradi zaslug so ga imenovali skoro arhidijakona in kanonika senjskega. Največ z njegovim nagovarjanjem je ustala Lika in Krbava, kateri sta bili do tedaj turški, proti Turkom, in se po mnogih bojih in junaških delih odcepili l. 1692 popolnoma od Turkov. Ali Mešić ni bil samó v boju junak, nego lje tudi v miru deloval kakor pravi misijonar in pokrstil do 900 Turkov, kateri so bili ostali še v Liki in Krbavi. Vse svoje življenje je deloval le v korist svojemu narodu in dovršil svoje trudapolno življenje 2. februarija 1713 v Karlobagu. — Kakor Mešić v Liki, tako se je proslavil v Slavoniji junaški frančiškan Fra Luka Ibršimović, zaradi svojega junaštva »sokol« imenovan. Ibršimović se je porodil najbrže v Požegi okoli l. 1620, stopil v samostan, postal prvo v Veliki, potem pa v Našicah gvardijan; a Zagrebski škof Martin Borković imenoval ga je l. 1673 svojega vikarja. On in njegovi frančiškani so nagovarjali narod na vstajo in ga potem v bojih vodili, dokler niso l. 1687 Slavonijo srečno osvojili. A še l. 1689 so napadli Turki zopet Slavonijo in je Fra. Luka sam s svojimi četami na nekem hribcu blizu Požege, kateri se od tedaj zove »Sokolovac«, slavno premagal Turke. Junaški frančiškan je še veliko pretrpel od svojih sovražnikov in umrl l. 1698 v Požegi.

Pisatelj je zgodovinar na glasu, vendar ima še to posebno zaslugo, da ume jako zabavno in živo pisati. Tudi tukaj nam ni podal samó dveh životopisov, nego verno sliko Hrvatske koncem 17. stoletja z vsemi potankostmi. A to je jako koristno, naj Hrvati vidijo, kakovo je bilo stanje njih domovine pred 200 leti in da je osvobojenje domovine od Turkov največ njih lastna zasluga, ne pa zasluga nemških generalov, kakor govoré službena poročila in pa druge nemške zgodovinske knjige. (Konec.)



Raznoterosti.

† **Dr. Makso Samec**

je umrl dné 19. avgusta v Kamniku, kjer je že bival od l. 1877. Rojakom slovenskim je znan kot pisatelj, kot deželni poslanec in praktični zdravnik. Rodil se je na Štajarskem v Arclinu pri Vojniku dné 10. oktobra 1844. Učil se je v Gradcu medicine, služboval kot sekundarij v ljubljanski bolnišnici, bil zdravnik v Kamniku, pri železnici v Trstu in Postojni, nazadnje stalno v Kamniku.

Kot pisatelja (prelagatelja) smo ga spoznali najprej iz gladkega prevoda Turgenjevega, Dim'a. Poslovenil je tudi »Pomladanske valove«. Na znanstvenem polju je opisal l. 1876 v Matičnem

Letopisu »možgane«, pisal nekaj malega o »kanibalizmu«, zlasti pa spisal: »Vpliv vpijančljivih pijač«, 1880. Njegovi znanstveni spisi niso bili ugodno ocenjevani, v »možganih« so dosti jasno izražena materijališka načela, dasi dr. Bleiweis sam ni tega izprevidel.

V prejšnjih časih dovolj odločen boritelj za nove ideje o narodnem napredku, bil je v zadnji dobi mirnejši v političnih vprašanjih. Vedno je cenil lepo slovstvo in bil naročnik našemu listu. — Legel je primeroma mlad — v 45. letu — v rakev. Neki njegov častitelj poje torej v poslani nam pesmici med drugim: »In njega zdaj je črna prst zakrila, — Objela smrt ga v krepki možki dobi — Usoda strla nād je brez števila.«

držal bolj onih oblik, »ki imajo sedaj v našem slovstvu več ali manj občno veljavo«, vidi se zlasti v § 279, v katerem ima za vsak nepristni predlog večinoma le po en izraz, dočim jih ima Janežič zmirom po več, n. pr. za Janežičeve: *mimo, memo, mem* ima dr. Sket samo: *mimo*. Da bi se pač v vseh oblikah dosegla zaželena edinost!

§ 312 b) uči, da množilne števnike rabimo na vprašanje »koliko« tudi pri samostalnkih, ki nam služijo le v množnem številu, n. pr. *dvójne duri*. Spodaj ima pač opombo, da nekaterim Slovencem služijo raje v tem primeru ločilni števniki; jaz bi menil, da je poslednje pravilneje in se vjema tudi z latinščino.

V § 320 b) v opombi bi se tudi lahko omenilo, kako je s povračalnim zaimkom v skrčenem stavku, če je v njem še kak logiški subjekt. Te stvari se je bil Cigale dotaknil v »Novicah«. Če skrajša n. pr. stavek: Sv. Andrej je od daleč ugledal križ, kateri so mu bili pripravili, glasi se to: Sv. Andrej je oddaleč ugledal sebi pripravljeni križ. Če pa imam prej dva subjekta, n. pr. Sv. Andrej je oddaleč ugledal križ, kateri so mu bili mučitelji pripravili, tedaj moram paziti, da li ne nastane po skrajšanju dvournost, in v tem slučaju bi ne smel staviti povračilnega zaimka. S § 330 f) se ne strinjam v tem, ker mislim, da nedovršnik nikoli ne more rabiti v zaznamenanje prihodnjega dejanja, če tudi je v odvisnem stavku. Torej ne bi pisal: Volk se je zarekel, da ne kolje več jagnjet, ampak: Volk se je itd., da ne bode več klal jagnjet. Takoj v nastopnem § pa bi si želel opazko, da naj bi v slovenščini česče rabili dovršnike v sedanjiku za prihodnjik, kakor da bi jemali sestavljeni prihodnjik. Ta je lepa posebnost slovenščine, ne zanemarjajmo je! Ne malo je ustregel gosp. izdatelj gotovo tudi s petim delom, ker je tudi nauk o stihotvorstvu kolikor toliko že učna tvarina v zadnjih razredih spodnje gimnazije. Prav bi bilo, da je pristavil slovenskim izrazom še tehniške grške, n. pr. za vzdig in pad arsis in thesis, ker so vendar slovenski po njih ukrojeni. Na strani 267 navaja kot vzgled desetercev odstavek iz pesmi o Kraljeviča Marka smrti, po slovenskem prevodu. Za slovensko narodno pesen ima že vzgled: Lepa Vida je pri morju stala itd., zakaj ni torej pridržal srbskega izvirnika, ker je tako lahko umeven in ob enem bi vspodbudil in vnel enega in drugega dijaka za divni srbski jezik?

J. D.

„DROBTINICE“ za l. 1889. Na več vprašanj: „Drobtinice“ so tiskane, obsegajo devetnajst in pol pole, imajo tri slike; dobivale se bodo od 27. t. m. v „Katoliški Bukvarni“ po 1 gold. 40 kr.

HRVATSKO SLOVSTVO.

(Dr. Fr. L.)

„Spomenica posveti prvostolne crkve Srca Isusova u Sarajevu“ četrnaestoga i petnaestoga rujna 1889. Uredio: Dr. Andrija Jagatić, kanonik Vrhbosanski, urednik »Vrhbosne«. Ciena jedan forint. Troškom kaptola Vrhbosanskoga. Čist dohodak namienjen je prvostolnoj crkvi »Srca Isusova« u Sarajevu. Folio. Str. 24. — Ta spomenica posvećivanja prvostolne sarajevske katoliške crkve, ki se je vršila 14. in 15. sept.,

mora se imenovati krasna. Zelo primerno je, da se je ta slovesni in za razvoj katoličanstva v Bosni tako pomenljivi dogodek tudi slovstveno in umetniško proslavil. Spomenico namreč krasi 17 večjih slik, ki so prav lične in čiste. Nekatere slike nam predočujejo prave umotvore iz nove cerkve, kakor n. pr.: »Bog daje deset zapovedi na Sinaju«, ali »Govor Isusov na brdu«, ali »Uskrsnuće (vstajenje) Isusovo«. Eno izmed teh slik prinaša današnja štev. našega lista in sicer pročelje prvostolne cerkve po prijaznosti našega rojaka, sedanjega kanonika vrhbosanskega, velečast. g. dr. Antona Jegliča. Kapitolu vrhbosanskemu častitamo na tem delu, čitatelje pa opozarjamo na »Spomenico«, da napravijo ž njo sebi veselje, novi cerkvi pa dadó mal darek.

Knjige „Matice hrvatske“ za leto 1889.

(Konec.)

Po svoji zunanosti ogledovalca Matičinih knjig najbolj v oči bode res krasna knjiga: „Slike iz občega zemljopisa. Napisao dr. Ivan Hoić. Knjiga prva. Sa 60 slika i jednom zemljopisnom kartom (zemaljske polutke). Nagradjeno iz zaklade grofa Iv. Nep. Draškovića za godinu 1887.« Vel. 8°. Str. 367. Cena gld. 2:80. — To je knjiga XIII. »Poučne knjižnice« Matice Hrvatske. Ta knjižnica šteje že marsikako lepo delo. Ta knjiga pa ne samo da ne zaostaje za drugimi, marveč jih je skoro prekosila. Ako listaš le nagloma knjigo, razveselje te lepe in velike slike, nad katerimi obstane nehoté tvoje oko. Pa tudi vsebina sama je vredna zanimanja. Knjiga nam opisuje po splošnem uvodu zemljo kot zvezdo med zvezdami, kaže njeno obliko, govori o dnevu, letu, o zemljepisnih točkah in črtah, o vodi in o kopni zemlji, o obalah, otokih, nižavah, višinah, o morju, rekah, jezerih, o zraku, njegovem gibanju in vplivu. — Torej obširna tvarina! Kdo ne vé, da je ta veda danes v najlepšem razvoju, nekako v dobi deviške čilosti, polna navdušenosti za napredek! In ta napredek — vrši se dan na dan. Pa o tem bodem govoril lahko drugje. O knjigi sami za sedaj le toliko, da je pisana lahko umevno; tudi je pisatelju pri srcu, da zanima. Podatki so dovolj natančni. O podrobnostih ne morem tu razpravljati. — Kot ocenjevalca in Slovenca me ni zanimala ta knjiga le po svojem tako priljubljenem mi predmetu, ampak posebej zato, ker imamo Slovenci enako knjigo in sicer Jesenkov »Prirodnoznanski zemljepis«, ki ga je izdala Matica l. 1874, in o katerem tu samo to rečem, da Slovenci še vedó ne, koliko je ta knjiga vredna. Samo po sebi vleče človeka, da primerja taki deli med seboj. Primerjanje nam kaže, da je pisana Hoićeva knjiga poljudneje in zabavneje, a Jesenkova bolj znanstveno; Hoić opisuje marsikaj na široko, Jesenko podaje toliko, kolikor je neobhodno potrebno, in zato je v tej knjigi mnogo vednostnega gradiva; Hoićevo knjigo bodo čitali Hrvatje raje, nego čitajo Slovenci Jesenkovo knjigo. Koliko vednostne temeljitosti da je v naši (slov.) knjigi, kaže najbolj, da navaja Jesenko samih virov ali pomočkov dve strani drobnega tiska. Slovenci so na to svoje vrlo delo že skoro poza-

bili, treba jih torej opozarjati. A rad jih opozarjam tudi na delo prof. Hoića, s katerim se bodo poučevali in zabavali. »Matici Hrvatski« pa častitam na tem za narod častnem delu.

Zadnja knjiga se zove:

»Počela političke ekonomije. Napisao dr. Blaž Lorković.« 8^o. Str. 322. Pred tem delom pa imaš v istem zvezku mal spis na XXIV + 36 str. z nadpisom: »Antun Jakić i knjižnica za hrvatske trgovce. Pripomenak. Sa slikom Ante Jakića.« Cena knjižarska gld. 1.50. — To je prva knjiga nove »knjižnice za hrv. trgovce«. Torej zopet novo književno podjetje praktične »Hrvatske Matice«! Tudi o tej v glatkem jeziku in mično pisani knjigi bomo še govorili o priliki. Knjiga je tega vredna, kajti pisatelj je strokovnjak. Obširen je pregled slovstva v tej stroki iz vseh jezikov. »Kazalo imenā i stvari« dela knjigo jako rabljivo. Toplo jo priporočamo slovenskim trgovcem in drugim, ki se zanimajo za narodno gospodarstvo.

Dve izmed imenovanih knjig, namreč »Herodota« in »Počela političke ekonomije« dobē udje samo po znižani ceni, ne pa za udnino.

Prostor ne dovoljuje, da bi razmišljali ob koncu tega pregleda o knjigah »Hrvatske Matice« na vse strani. Le prošnjo naj dostavimo v prid »Matice« same in v prid udov: Slavnī odbor naj tako vodi ta krasni književni zavod, da ne bodo knjige tudi v bodočnosti žalile verskega in npravnega čustva hrvatskega naroda, ampak je krepile in tako vodile narod do krščanskeomike.

IZ DRUGIH SLOVSTEV.

Med znanstvenimi glasili si je pridobil pod vodstvom učenjaka profesorja Jagića svetoven glas list: »Archiv für die slavische Philologie.« Pri tem listu, katerega XII. zvezek 1. in 2. snopič je izšel sredi meseca avgusta, sodelujejo slovanski in (neslovanski) nemški učenjaki-filologi na glasu. Rečena snopiča letošnjega letnika sta polna poukov in zanimivosti. V kratko hočem seznaniti z njima čitatelje »Dom in Svet«-a. Na prvih straneh (1—47) beremo naučno nadaljevanje »pridne in bistroumne razprave«, kakor jo imenuje O. S. Škrabec¹⁾: »Zur Geschichte der nominalen Deklination im Slovenischen« V. Oblāk-a. Slovenskemu čitateljstvu manje, nego učenemu svetu znani mladi naš rojak podaja tukaj pridno zbrano gradivo o nominalni deklinaciji slovenski. Želeli bi samo, kadar se bo dovršil spis, da se tudi posebej ponatisne. Zakaj »Archiv« je drag in ne mnogim pristopen. Z veliko zanimljivostjo bere se tudi drugi spis, (sledeča) razprava W. Vondrak-a od str. 47—78: »Ueber die persönlichen Schimpfwörter im Böhmischen«. Gosp. pisatelj pripoveduje nam o čeških osebnih psovkih. Ozira se sosebno na to, kako se izgovarjajo neke same na sebi »nedolžne« besede in kako se rabijo v stiku z dru-

gimi psovkami, p. »pacholek« 1) Knecht, 2) grober Kerl«. Naleti v tej razpravi čitatelj tudi na nekatere, ki so znane med nami Slovenci kot lastna imena in priimki kot: »šibal, Gauner« 70, »šantak, Betrüger« 71, »vajda 1) Anführer der Zigeuner, 2) Flegel«. S tem pa ni rečeno, da so ta naša imena vzeta iz čeških psovk, da bi se i to lahko zgodilo. V rojstnem kraju pisca teh vrstic — mimogrede omenjeno, kako se lahko pride do priimka, lastnega imena — napravili so si trije osebenki ali gostači kočē. Prvi je bil nadležen, godrnjal ali »nergal« je o vsaki reči. Drugi je bil siten, »da ga je že bil vsaki sit, kakor na pust potice«. Tretjemu pa ni narava podelila najlepše postave in obličja. Pa eto ti nepoklicanih izbiračev imen, mušljivih ljudij. Naenkrat zberō hišam dosedanjih gostačev imena sebenjakom: »Nergač, Sitnež, Grdež«. Čez nekoliko desetletij — in imena so tu brez karakterizujočih nosilcev. — Noben jezik ni učenjaku presurov in prenerazvit, da ga ne bil vporabil za svoje studije. In zato je tudi najsiromašnejši med slovanskimi našel svojega zastopnika. St. Novaković, srbski učenjak, živoč v Carjevem Gradu, razpravlja o bolgarskem na str. 78—95 »Ein Beitrag zur Kunde der mazedonischen Dialekte. Der Dialekt von Veles-Prilep«. Podaja nam vrelec, iz katerega je zajemal in potem pa neke pripovedke, kar je izšlo vse v posebnem natisu. Od 95—103 str. nadaljuje iz XI. zv. »Archiva« F. Fortunatov svoje »Phonetische Bemerkungen« o Miklosićeve »Etymologisches Wörterbuch«. Rečeno delo je prvo in edino v tej stroki in vrsti med Slovani. »Grundlegend für die slav. Philologie« imenuje je berlinskega vseučilišča profesor Brückner. Nedo-statki poizgubili se mu bodo pri prihodnjih izdajah. Niti naslednjih razprav ne smemo prezreti. Od 103—119 strani »Zwei syntaktische Eigenthümlichkeiten der russischen Sprache von J. Kozlovskij.« »Slavische Denkmäler aus älterer Zeit in Breslau 120—139 von P. Karge« in nadaljevanje (iz »Archiva« 365—416) razprave Brücknerove 140—155 »Ueber die älteren Texte des Polnischen«.

Posebno zanimiv je omenjeni list zaradi svojega t. im. »Kritischer Anzeiger«. Kar se med Slovani važnega na polju jezikoslovja, zgodovine itd. v dežel dá, vse najde oceno v tem oddelku. Ocene te so kratke, stvarne, korenite, naučne za vsacega razumnika. »Kr. Anz.« je tudi večji množini pristopen nego že omenjene razprave, ker je laglje umeti in zanimiv t. r. za vsakega razumnika. Največ ocen nahajamo v tem oddelku navadno od samega izdajatelja Jagić-a. V poslednjih dveh snopičih pa nam »Kritischer Anzeiger« kaže med ocenitelji tri mlade sile slovenske na polju jezikoznanstva: V. Oblāka, Murka in Štrekelja. Komur je pristopen rečeni izvrstni list, naj ga ne zamudi v svoj nauk porabiti in se vpoznati z najvažnejšimi proizvodi duha veččislana naroda slovanskega.

F. S. Lekše.

1) »Cvetje« VIII. 10.

Cena: Za celo leto 2 gld.; za pol leta 1 gld. Uredništvo in upravnštvo je v Marijanišču.

Izdajatelj, lastnik in urednik dr. France Lampe. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani.